

„IMPERIALISMI” VIHKO

Sisältö

*Imperialismi*⁸⁶

Reventlow [1—4]

Kautsky. „Sosialismi ja siirtomaapolitiikka” [21—22]

Engels (kirje 12. IX. 1882) — ss. 23—25 *Quadflieg* [27—40 ja 17—20]

REVENTLOW. „SAKSAN ULKOPOLITIikka 1888—1913”

- 1) Kreivi Ernst *Reventlowin* „Saksan ulkopoliittikka 1888—1913”. Berliini 1914.

Neljäs osasto.

„Sen lisäksi vuonna 1903 ilmestyi vaaraa uhoavana kummituksena Turkin hyväksymä saksalaisten laatima Bagdadin radan suunnitelma” (s. 314).

„Kun lisätään vielä, että Balkanin komitean päätehtävänä oli poliittisen propagandan tietoinen harjoittaminen, niin on tarpeetonta todistella, miten mahtava ja sitä paitsi vastuuton Englannin virallisen politiikan auttaja tämä valtavien rahavarojen turvin toiminut komitea oli” (s. 314).

„Sandzhakin radan ja tulevan Bagdadin radan välinen ajatusyhteys oli päivänselvä” (s. 317).

- 2) „Pariisissa ilmestynvä 'Revue Slave' kirjoitti 1906, että kaikkien Keski-Euroopan ja Balkanin slaavien tulee pyrkiä yhdistymään suureksi tulliliitoksi Venäjän, Unkarin, Romanian ja Kreikan kanssa. Tällainen liitto olisi kaikille näille kansoille varmasti paljon edullisempi kuin tulliliitto Saksan kanssa... Venäjän uusiutunut mahti tulee olemaan järkkymätön, jos kaikki slaavilaisainekset yhdistyvät sen moraalisisella johdolla vastustamaan päättäväisesti kaikkea raakaa voimapolitiikkaa” (s. 318).

„Liikkeessä tuntui alun pitäen voimakkaana juutalaisten vaikutus, mikä yhdisti sen Euroopan pääoman keskuksiin. Nuorturkkilainen liike sai pysyvästi tukea Ranskasta ja Englannista käsin, varsinkin Balkanin komitean kautta” (s. 319).

„Heinäkuun 19 pnä 1908 kuningas Edvard VII kävi tapaamassa Venäjän tsaaria ja kohtasi hänet Räävelin redillä. Tämä kohtaus kruunasi Englannin ja Venäjän lähentymisen ja aiheutti sensaation Euroopan poliittisissa piireissä” (s. 319). (3)

„Joka tapauksessa on palautettava mieleen, miten rauhaaton mieliala vallitsi vuosina 1906—1908 yleensä Euroopassa ja varsinkin Saksassa. Olemme nähneet, että vuosina 1906—1907 iskusana Saksan 'saarto' muuttui yhä uskottavammaksi reaalioliittiseksi todellisuudeksi kuningas Edvardin sopimuspolitiikan ansiosta. Välimeren sopimukset ja Venäjän kanssa solmittu sopimus näyttivät sulkeneen renkaan” (s. 320).

„Kysymyksessä oli kauaskantoinen suunnitelma Turkin jakamiseksi” (s. 322).

„Lontoo samoin kuin Pariisikin olivat täysin yllättyneitä” (s. 327). (4)

„Ei voinut olla mitään epäilystä sen suhteen, että kaksoismonarkia, mikäli Saksa tukee sitä vain ehdollisesti ja varauksin, joutuu ententevaltojen mitä kovimman painostuksen kohteeksi, t.s. Englanti ja Venäjä yrittävät tietystä hetkestä lähtien saada aikaan täyskäännöstä todistamalla tämän painostuksen avulla, että Itävalta-Unkarin on parasta liittyä ententevaltoihin; se on sille itselleen edullisempaa kuin liittoutuminen Saksan valtakunnan kanssa” (s. 332).

KAUTSKY. „SOSIALISMI JA SIIRTOMAAPOLITIikka”

Karl Kautsky. „Sosialismi ja siirtomaapolitiikka”. Berliini 1907. (21)

„Kapitalistinen tuotantotapa on jo kuitenkin lakannut esittämästä tuotantovoimien kehityksen tehokkaimman kannustimen osaa. Jo viime vuosisadan 80-luvulla kapitalistinen tuotantotapa saavutti sen äärirajan, jonka toisella puolen se muuttuu yhä enemmän tuotantovoimien jatkuvan kehityksen esteeksi. Ei tosin vielä siinä mielessä, että se

tekisi kokonaan mahdottomaksi niiden vastaisen kasvun; päinvastoin sellaista kasvua tapahtuu yhä edelleenkin, mutta jo siinä mielessä, että on käynyt mahdolliseksi tuotantotapa, jonka vallitessa tuottavuuden kehitys tapahtuisi nopeammin kuin kapitalistisen tuotantotavan vallitessa ja että kapitalistisen tuotantotavan on itsesäilytyksen vuoksi pakko asettaa yhä suurempia esteitä tuottavuuden kehityksen tielle" (s. 35).

22)

„Sosialismi on muodostunut nykyään jo taloudelliseksi välttämättömyydeksi. Sen koittamisaika on vain voimakysymys. Tämän voiman kehittäminen proletariaatissa järjestämisen ja valistamisen avulla on nyt enemmän kuin koskaan sosialidemokratian tärkein tehtävä. Mikään ei ole kummallisempaa kuin sellaiset sosialistit, jotka luulevat, että heidän on sen ohella huolehdittava myös kapitalismin jatkuvasta voimistamisesta" (s. 37).

ENGELS. VUODEN 1882 SYYSKUUUN 12:ntena PÄIVÄTTY KIRJE *

23) *Friedrich Engelsin kirje (12. IX. 1882)*

[„On kulunut jo neljännesvuosisata (1907—1882=25) siitä, kun Saksassa alkoi siirtomaita puoltava liike. Sitä tutkiessani kysyin kerran Friedrich Engelsiltä, miten englantilaiset työläiset suhtautuvat siirtomaihinsa.”]**

Tähän *Engels* vastasi *minulle syyskuun 12 p n ä 1882* seuraavasti:

„Kysytte minulta, mitä Englannin työläiset ajattelevat siirtomaapolitiikasta. Sitä samaa, mitä he ajattelevat yleensä politiikasta. Täällä ei ole työväenpuoluetta, täällä on vain konservatiivinen ja liberaalisten radikaalien puolue, ja TYÖLÄISET NAUTTIVAT KAIKESSA RAUHASSA YHDESSÄ NIIDEN KANSSA SIITÄ MONOPOLIASEMASTA, JOKA ENGLANNILLA ON SIIRTO-MAISSA JA MAAILMANMARKKINOILLA.*** Minun mielestäni *kaikista* varsinaisista siirtomaista, s.o. eurooppa-

* Engelsin kirje (Kautskyn kirjoittamaine alku- ja jälkisanoinen) on liitteenä Kautskyn kirjusen lopussa (ks. ed.). *Toim.*

** Tämän kohdan, joka sisältää Engelsin kirjeeseen liittyvät Kautskyn alkusanat, V. I. Lenin on pyyhkinnyt yli. *Toim.*

*** Ks. V. I. Lenin, Teokset, 22. osa, s. 274. *Toim.*

laisen väestön asuttamista maista, kuten Kanadasta, Kapmaasta ja Australiasta *tulee itsenäisiä*; sitä vastoin vain sellaiset epäitsenäiset alkuasukkaiden asumat maat kuin Intia, Algeria, Hollannin, Portugalin ja Espanjan alusmaat proletariaatin täytyy ottaa tilapäisesti haltuunsa ja *tehdä* ne mitä pikimmin *itsenäisiksi*. On vaikea sanoa, miten nimenomaan se tulee tapahtumaan. *Intia suorittaa mahdollisesti, jopa todennäköisestikin vallankumouksen*, ja koska vapautuva proletariaatti *ei* voi käydä *siirtomaasotia*, *niin siihen on tyydyttävä*, eikä tällöin tietenkään voida välttää kaikkea hävitystä. Mutta sellaisia seikkoja liittyy erottamattomasti jokaiseen vallankumoukseen. Samoin voi käydä vielä muuallakin, esimerkiksi Algeriassa ja Egyptissä, ja *meistä* * se olisi epäilemättä parasta. *Meillä tulee olemaan riittävästi hommaa kotimaassakin*. Kunhan vain Eurooppa ja *Pohjois-Amerikka* uudestijärjestetään, se on antava sellaisen mahtavan voiman ja sellaisen *esimerkin*, että puolisivistyneet maat ilman muuta seuraavat meitä; siitä *pitävät huolen jo yksistään taloudelliset tarpeet*. Minkälaisia yhteiskunnallisia ja poliittisia vaiheita nämä maat joutuvat tällöin käymään läpi, ennen kuin nekin pääsevät sosialistiseen järjestelmään, siitä mielestäni voisimme esittää vain melko joutavia olettamuksia. Vain yksi seikka on varma: *voittanut proletariaatti ei voi onnellistaa väkisin mitään vierasta kansaa vaarantamatta samalla omaa voittoaan*.* Tämä *ei tietenkään tee millään muotoa mahdottomiksi erilaisia puolustussotia*.**

Egyptin tapahtumat ovat Venäjän diplomatian sommittelemia. Gladstone saa ottaa Egyptin (joka ei ole vielä läheskään hänen ja vaikka hän sen saisikin, niin sen säilyttäminen ei ole läheskään varmaa), jotta Venäjä voisi kaapata Armenian; Gladstone'in mielestä sellainen kaappaus olisi taaskin kristityn maan vapauttamista muhamet-

* Kursivointi Kautskyn kirjassessa. *Toim.*

** Ks. V. I. Lenin, Teokset, 22. osa, ss. 343—344. *Toim.*

(24

NB

(25

NB

tilaisten ikeestä. *Kaikki muu on tässä asiassa näennäisyttä, pelleilyä, verukehtimistä.* * Kohta nähdään, onnistuuko tämä hanke”.

- 26) „Kirjeen loppu koskee englantilaisten suorittamaa Egyptin valtausta Arabi-paššan johtaman egyptiläiskapinan jälkeen. Hiljattain julkaistiin tätä asiaa käsittelevä, vuoden 1882 elokuun 9:ntenä päivätty Engelsin kirje, jossa Engels varottaa arvostelemasta Egyptin kansallisliikettä pelkän tunteilun pohjalta. Tämän perusteella tehtiin johdopäätös, että Engels muka suhtautui erittäin myönteisesti englantilaisten suorittamaan Egyptin annektointiin. Huomaamme nyt, kuinka vähän siinä oli perää” ** (ss. 79—80).

QUADFLIEG. „VENÄJÄN VALLOITUSPOLITIikka 1774—1914”

- 27) Tri Franz *Quadfliegin* „Venäjän valloituspolitiikka 1774—1914”. Berliini 1914.

„Sillä välin Turkin kysymyksessä esiintynyt Englannin ja Venäjän eturistiriita on Kuwaitin sopimuksen seurauksena laajennut koskemaan Armeniaa ja Vähä-Aasiaa, Venäjä toimii salaa Armeniassa, Ranska mieli vallata Syyrian ja Saksa haluaa saada alueen Eufratilta. Näin ollen Turkin kysymys kuohuttanee Eurooppaa vielä vuosisadan ajan pienin väliajoin, ja Venäjän diplomatian on kiinnitettävä enemmän huomiota Etelä-Aasian kysymyksen. Venäjän laajaperäinen valloituspolitiikka Aasiassa tulee tietämään myös, että senkin tulevaisuus on merellä; ilman voimakasta ja vapaaliikkeistä laivastoa ei voi olla olemassa mitään Venäjän Aasiaa; mahdollisuudella kulkea Marmarameren kautta on Venäjän laivastopolitiikan kannalta sitäkin suurempi merkitys, koska Venäjä menetti jälleen 1905 edullisen asemansa Itä-Aasiassa” (s. 96).

- 28) „Vuoden 1907 elokuun 7 p:nä solmitun jakosopimuksen jälkeenkin edellä mainitut suunnitelmat olisi voitu toteuttaa loukkaamatta sopimuksessa säädetyjä oikeuksia. Tämä vuoden 1907 sopimus jakaa Persian kolmeen osaan: Venäjän ja Englannin vaikutusalueisiin ja kummankin

* Kursivointi Kautskyn kirjasessa. *Toim.*

** Tämä kohta esittää Kautskyn jälkisanat Engelsin kirjeeseen. *Toim.*

valtakunnan yhteiseen vyöhykkeeseen. Englannin ja Venäjän hallitukset sitoutuivat olemaan hankkimatta toistensa etupiireissä poliittis- ja kaupallisuonteisia toimituksia ja auttamatta omia alamaisiaan tai muiden valtioiden alamaisia niiden hankkimisessa. Persian koko pohjoisosa, t.s. Kasr-i-Shirin — Isfahan — Jezd — Khakh -linjan pohjoispuolella olevat alueet aina Persian, Afganistanin ja Venäjän rajan yhtymäkohtaan saakka, on varattu Venäjälle, kun taas Englanti saa vaikuttaa idässä, t.s. Bender Abbas — Kerman — Birdzhand — Gazik -linjalta kaakkoon” (s. 134).

„Englannin ja Venäjän politiikan loppunäytöksenä on Lontoossa 1913 tehty Englannin ja Turkin välinen Hakki paššan sopimus, johon joudumme vielä palaamaan tarkastellessamme Venäjän Vähä-Aasiassa harjoittamaa politiikkaa. Tämän sopimuksen mukaan Englanti sai haltuunsa Bagdadin radan loppuosan Basra — Bagdad, t.s. vielä osan Kyproksen — Intian linjasta. Edelleen Turkki luopui Kuwaitin sulttaanikunnasta, jonka riippuvaisuussuhde Turkkiin oli tosin aina ollut höllä ja jonka nyt oli määrä muodostua Englannin vasallivaltioksi. Siten Persian lahden koko lounaisrannikko Eufraatin suulta Ormussalmeen joutui englantilaisille” (s. 135). (29)

„Venäjän politiikan voitot Persiassa ovat vähäisempiä kuin Englannin politiikan voitot, sillä Englanti voi uhata Persiaa meren suunnalta” (s. 136). (30)

„Venäjä on turvautunut viime aikoina jälleen entiseen politiikkaansa, kapinoiden järjestämiseen, t.s. se käyttää taaskin omia armenialaisiaan asiamiehinä nostattaakseen kapinoita Turkin alueilla; tästä ei muuten ole tietysti vielä paljoakaan sanottavaa. Sitä vastoin Englanti on käyttänyt Balkanilla 1913 olleita levottomuuksia hyväkseen pannen rauhanomaisin keinoin toimeen uudistuksia, ettei Venäjällä olisi perusteita puuttua Turkin asioihin, ja mikäli niihin puuttuminen osoittautuisi tarpeelliseksi, niin se olisikin jo Englannin asia, sillä Turkki on luvannut sille suorittaa uudistuksia. Kuwaitin sopimuksen mukaisesti Englanti takaa sulttaanille Aasian-puoleiset Turkin alueet 40 vuodeksi, t.s. saa siinä tapauksessa, että Venäjä yrittäisi tehdä valloituksia, oikeuden esiintyä jälleen Turkin suojelijana ja vallata taas takaisin venäläisten mahdollisesti kaappaamat alueet. Turkki sitoutuu puolestaan (31)

vastavuoroisesti suorittamaan uudistuksia Armeniassa, Anatoliassa ja yleensä Vähä-Aasian alueilla, missä väestö on osaksi kristinuskoista” (ss. 146—147).

„Edellä mainittujen tietojen mukaan Englanti on taannut nykyisen Turkin alueellisen koskemattomuuden 40 vuodeksi, ja tämä on nykyään tärkeää Armeniassa vehkelevään Venäjään nähden’, kirjoittaa Rohrbach” * (s. 147).

32) „Tämä rautateistä, vesireiteistä ja sotateistä koostuvan liikenneverkoston rakentaminen osoittaa, että Venäjä ei pidä Etelä-Aasian kysymystä ratkaistuna. Tuo suunnitelmallinen rakentaminen todistaa päinvastoin, että se kysymys, kuka on oleva Etelä-Aasian ainoa valtiias, ratkaistaan sopivan ajan tullen ase-in” (s. 171).

„Ruhtinas Ito sanoi jo 1903 puoltavansa Venäjän ja Japanin liittoa, sillä yksimielisyys helpottaisi huomattavasti Kiinan imperiumin jakoa ja osapuolet silti tulisivat tyydytetyiksi” (s. 173).

„Sopimus, jonka Venäjä ja Japani tekivät 17./30. heinäkuuta 1907, on osoitus niin Venäjän kuin Japaninkin politiikan uudesta suunnasta. Englanti osoittautui siten eristetyksi, ja Englannin ja Japanin liitto menetti huomattavalta osaltaan merkityksensä” (ss. 173—174).

33) „Kohta Japanin ja Venäjän päästyä sopimukseen Englanti solmi Venäjän kanssa elokuun 7 p:nä 1907 konvention, jonka mukaisesti Venäjä pidättyi väliaikaisesti etenemästä pitemmälle Afganistaniin” (s. 174).

„Venäjän ja Japanin lähentymispolitiikan jatkona oli vuoden 1910 heinäkuun 4 p:n sopimus, joka muistuttaa suuresti puolustusliittoa” (s. 219).

„Tätä sopimusta laajennettiin toukokuun 7 p:nä 1911 tehdyllä lisäsopimuksella. Molemmat valtiot sitoutuivat kunnioittamaan toistensa etupiirejä Mantshuriassa ja torjumaan muiden sekaantumisen asiaan. Siitä hyvästä Japani salli Venäjän toimia täysin esteettömästi Mongoliassa” (s. 220).

34) „Mutta samaan aikaan Venäjä alkoi ajaa Mongolian kysymystä, mihin sillä oli japanilaisten suostumus 7. V. 1911 solmitun sopimuksen mukaisesti. Vallankumouksen ja sen nojalla, että Kiinan siirtoasutuspolitiikka oli mantshu- ja halhaheimojen välisten sopimusten loukkaa-

* „Münchner Neueste Nachrichten” n:o 280, 4. IV. 1913. Toim.

mista, koska rauhallisten siirtolaisten perässä tuli heti sotilasosastoja, mongolilaisruhtinaat julistivat alueensa riippumattomaksi. Venäjä kiirehti tunnustamaan Mongolian riippumattomuuden, vaikkei ollutkaan myötävaikuttanut millään tavoin sen toteutumiseen” (ss. 220—221).

„Jos kohta Kiina säilyttikin siten näennäisesti ylivaltansa Mongoliassa, niin silti venäläiset lehdet eivät olleet kovinkaan väärässä väittäessään, että Venäjä on alistanut Mongolian protektoraatiksi. Tässä suhteessa on päädytty samoihin tuloksiin, joihin Venäjän diplomatia pääsi Koreassa ennen vuotta 1904. Tällä kerralla Japanin suostumuksen saaneella Venäjällä saattaa olla enemmän onnea kuin silloin, kun Venäjä joutui kamppailemaan tuon valtakunnan vastarintaa vastaan” (s. 221).

„Kysymys on vain siitä, pystyykö Kiina uudelleenjärjestäytymään. Kiina on 300-miljoonainen tiivis joukko ihmisiä, jotka rakastavat isänmaataan ja ovat aika katkeroituneita sen johdosta, miten vierasmaalaiset kohtelevat heidän maataan. Vuonna 1911 alkoi vallankumous, jonka tuloksena oli mantshujen häätö. Siten Kiina ratkaisi ensimmäisen tehtävänsä — kukisti muukalaisvallan, mitä se oli yrittänyt niin monta kertaa, mutta onnistumatta. Tuleeko Juan Shi-kaista tai jostakusta toisesta Kiinan uudistaja? Hereille havahtuneena Kiina on oleva paljon vaarallisempi Venäjän ekspansio politiikan vastustaja kuin Japani, ja ruhtinas Uhtomski on aivan oikeassa sanoessaan: 'Kiina on uudestisyntyvä omin voiminsa, niin kuin on ollut laita jo usein sen monituhatuotisessa historiassa; tämä uudestisyntyminen on tapahtuva hitaammin, mutta kenties myös varmemmin kuin Japanissa, ja silloin ei enää sanota, Venäjäkö vai Japani, vaan Venäjäkö vai Kiina”’ (s. 222).

(35)

„Venäjän ohjenuorana Balkanin-politiikassa 19. vuosisadalla oli halu päästä Turkin alueiden valtiaaksi joko liittämällä ne valtio-oikeudellisesti Venäjän valtakuntaan tai saamalla kansainoikeuteen perustuva ylivalta Turkkiin sellaisenaan tai Turkin imperiumista muodostettujen Balkanin valtioiden federaatioon. Tämä valta-alue voitaisiin muuttaa sitten myöhemmin valtio-oikeudelliseksi imperiumiksi.

Niin erilaisia kuin Venäjän lopulliset tarkoitukset Keski- ja Etelä-Aasiassa, Vähä-Aasia mukaan luettuna, lienevätkin eri aikoina olleet, ne voidaan kuitenkin

(36)

mahduttaa yhteen kaavaan. Päämääränä on sikäläisten valtioiden, Armenian ja Turkin, Persian, Afganistanin sekä läheisten pikkuvaltioiden saattaminen kokonaisuutena ensin Venäjän vaikutuksen alaisiksi, sitten Venäjän suojelukseseen ja vihdoin niiden liittäminen Venäjän imperiumiin” (ss. 227—228).

„Luovuttiin tilapäisesti Koreasta ja osaksi Mantshuriasta ja lähennyttiin sen sijaan japanilaisia, jotta olisi voitu liittää Mongolia ja Pohjois-Mantshuria varmemmin imperiumiin. Käyttämällä taitavasti hyväksi niitä omalautuisia poliittisia ja sosiaalisia suhteita, jotka ovat aina olleet olemassa Mongolian ja herruutta pitäneen valtion — Kiinan — välillä, tuo politiikka johtaa näköjään nyt Japanin hallituksen suostumuksesta päämäärään. Tästä seuraa, että myös Itä-Aasiassa on etukäteen harkitun suunnitelman mukaisesti, joka olosuhteista riippuen muuttuu muodoltaan, mutta pysyy olennaisilta osiltaan samana, harjoitettu johdonmukaisesti ekspansio politiikkaa, minkä tarkoituksena on aina Kiinan muurille asti ulottuvan valtavan alueen välitön valtaaminen ja määräävän aseman saavuttaminen Itä-Aasiassa.

37) Siitä syystä on aivan oikein tehdä se lopullinen johtopäätös, että Venäjän politiikan perusajatuksena 19. vuosisadalla oli maailmanvallan luominen, jota paitsi maailmanvalta on ymmärrettävä valtakunnaksi, jonka lopullisia rajoja vedettäessä ei oteta huomioon mitään seikkoja, jotka muutoin ovat määrääviä valtionmuodostukseen nähden. Tavoitellut rajat eivät käy yhteen enempää kansallisuusrajojen kuin myöskään kieliyhtäläisyys-, rotu- tai — mistä piitataan vielä vähemmän — uskontorajojen kanssa; ne eivät määräydy pinnanmuodostuksen mukaan eivätkä siis ole kaikkialla luonnon säätämien luonnollisten rajojen mukaisia” (ss. 230—231).

38) „Sering sanoo: 'Maailmanvallat ovat aina monopolisoineet maan, kaikkien aineellisten rikkauksien lähteen.' Nykyiset maailmanvallat, Venäjä, Englanti ja Amerikka, menevät pitemmälle. Ne ovat ulontaneet tai tahtovat ulontaa valtakuntansa kaikkiin vyöhykkeisiin, ei kirjaimellisessa mielessä, vaan sillä tavalla, että niiden oman valtakunnan puitteissa olisi saatavissa kaikkea, mitä maa voi tarjota. Englanti on jo saavuttanut tällaisen aseman. Sillä on neljäsosa maapallon asutusta pinta-alasta, ja kuten

Chamberlain selitti ylpeänä siirtomaiden pääministerien konferenssissa, ei ole mitään, mitä ei voitaisi tuottaa laajan valtakunnan jossakin osassa. Venäjä ja Amerikka, mikäli ne onnistuvat toteuttamaan maailmanvaltasuunnitelmansa, tulevat käsittämään seuraavat kaksi neljänneistä maapallosta ja olemaan yhtä suotuisassa asemassa kuin brittiläinen imperiumi" (s. 234).

„Toisen tien, erikoisesti Saksaa varten, Schmoller luonnehtii seuraavasti: 'Me emme halua harjoittaa emmekä tule harjoittamaan shovinistista maailmanpolitiikkaa. Meillä ei tule olemaan mitään rajattomia suunnitelmia laivastoon ja merivoimiin nähden, mutta me tahdomme laajentaa siinä määrin kauppaamme ja teollisuuttamme, että voimmme elää ja pitää hengissä jatkuvasti lisääntyvän väestömme; me tahdomme suojella siirtomaitamme ja saada mikäli mahdollista jostakin saksalaisen maanviljelyskolonian; me tulemme vastustamaan kaikkialla liiallista ryöväyshenkistä merkantilismia ja mainitunlaista maapallon jakamista kolmen maailmanvallan, Englannin, Venäjän ja Pohjois-Amerikan, kesken, jotka tahtovat syrjäyttää kaikki muut valtiot ja tehdä samalla lopun näiden kaupankäynnistä.' Mutta tälle viimeksi mainitulle tielle voivat lähteä menestykseen luottaen enää vain harvat suurvallat" (s. 237).

„*Englanti on aina ollut heikomman valtakunnan ystävä* * siksi, että se saisi painetuksi voimakkaamman tasolle, jolla tämä ei ole enää vaarallinen Englannille. Ensin Englanti liittoutui Hollannin kanssa kukistaakseen espanjalaisten mahdin, sitten Ranskan kanssa tehdäkseen lopun Alankomaiden kanssaherruudesta merellä, edelleen se tuki Fredrik Suurta saadakseen paloitelluksi paremmin Ranskan siirtomaaimperiumin; samoin se liittoutui Japanin kanssa estääkseen venäläisten mahdin uhkaavan kasvun Itä-Aasian vesillä; samoin se on ystäväystynyt nyt Ranskan tai Venäjän kanssa tehdäkseen lopun Saksan merimahdista; samalla tavalla se liittoutuu Saksan kanssa sitten, kun sen ei tarvitse enää pelätä Saksan laivastoa joko siksi, että tämä tuhotaan tai että Saksa luopuu vapaaehtoisesti kilpailusta. Ja silloin Englannin seuraava vihollinen voi olla tsaarin valtakunta" (s. 246).

* Kursivointi Quadfliegin. Toim.

Seuraava taulukko kuvaa Venäjän rautatieverkoston kasvua (s. 239):

	Koko raidepituus	Keski-Aasian alueet	Siperia ja Mantshuria
1858	1 165 km	..... km	..... km
1878	22 910 ..	....	....
1890	32 390 ..	1 433 ..	....
1908	73 699 ..	4 519 ..	10 337 ..
1909	76 284 ..	6 544 ..	10 337 ..

- 17) „Euroopan keskusvaltiot: Saksa, Itävalta-Unkari ja Italia solmivat liiton Venäjän ja Ranskan politiikan hyökkäyspyrkimyksiä vastaan. Tämä liitto on kestänyt kauan aikaa, sillä sen kolmen jäsenen kesken saattaa olla vain vähäisiä erimielisyyksiä; näitä erimielisyyksiä on vain Itävallan ja Italian välillä, sillä Itävallassa on Italian rajan pinnassa yhä italiankielistä väestöä ja tätä ristiriitaa kärjistää italialaisten irredentistien vehkeilyt Trieslessä ja Italian Tyrolissa; ei siis voida ehdottomasti kiistää tämän mitä löyhimmän kansainvälisen liiton mahdollista muuttumista kestävämmäksi. Siinä olisi siten Euroopan valtioyhtymän alku. Euroopan kolme hyökkäysaikeetonta suurvaltaa ovat yhdistyneet vastustaakseen slaavien hyökkäystä tai oikeammin sanoen Venäjän ekspansiota ja Venäjän hallituksen johtamien Balkanin niemimaan slaavilaisen pikkuvaltioiden ekspansiota” (ss. 248—249).

- 18) „Siten rikkoutuu Euroopan mannermaisten valtioiden yksimielisyys, joka on niin peräti tarpeen kun otetaan huomioon Englannin ja Venäjän maailmanvallat ja näiden lisäksi kolmantena maailmanvaltana oleva Pohjois-Amerikan liitto panamerikkalaisine pyrkimyksineen, joilla on ollut melkoista menestystä Monroen depešsin jälkeen. Niin kauan kuin Euroopan valtiot eivät yhdy, kolme edellä mainittua valtaa voivat jatkaa pitemmältä muun maailman jakoa. Englannin ja Venäjän Aasiassa käymä kamppailu osoitti, että melkeinpä vain näillä kahdella valtiolla oli merkitystä, kun taas muut Euroopan valtiot esittivät varsin toisarvoista osaa. Kuten edellä on jo huomautettu,
- 19) Venäjä on laajentanut koko vuosisadan mittaan lyhyin väliajoin siellä ja täällä valtakuntaansa; samoin ei ole kulunut vuosikymmentäkään, ettei Englanti olisi laajentanut jättiläismäistä valtakuntaansa alkaen Maltan miehi-

tyksestä 1800 ja päättyen buuritasavaltojen valtaukseseen 1900. Jos kohta Venäjä ja Englanti ovat jakaneet keskenään ulkoeurooppalaisen maailman, niin pohjoisamerikkalaiset ovat pitäneet erityisenä valtauskohteenaan koko Amerikan mannerta. Siten Venäjän valloituspolitiikka on vain brittiläisen imperialismin ja pohjoisamerikkalaisen panamerikanismin toisinto; eroten toisistaan yksityisten tarkoitusperiensä puolesta ne pyrkivät kuitenkin samaan päämäärään, luomaan itsenäisen maailmanvaltion jonka korkea tullimuuri erottaa muusta maailmasta. Yhdeksännellätoista vuosisadalla sai alkunsa liike, jonka suuntana on ollut maailmanvaltojen luominen ja joka on muodostumassa kahdennellakymmenennellä vuosisadalla valtioiden ulkopoliittikan luonteenomaisimmaksi piirteeksi. Tämä tendenssi on ilmenevä suurten valtioiden ekspansiona ja pienten valtioiden samoin kuin niiden valtioiden yhdistymisenä, jotka astuvat näyttämölle myöhästyneinä, t.s. muiden eurooppalaisvaltioiden, paitsi Englannin ja Venäjän, yhdistymisenä. Toteutuu se, mitä Chamberlain sanoi Johannesburgissa tammikuun 17 p:nä 1903 pitämässään puheessa: 'Pikkuvaltioiden ja pienen kilpailun aika on mennyt ohi; tulevaisuus kuuluu suurvalloille' ” (ss. 254—255).

(20)